17/03/2022

Αφιέρωμα στον άγιο Γρηγόριο τον Θεολόγο

/ Ενορίες

Συνεχίστηκε την Τετάρτη 16 Μαρτίου, με την 6η διαδικτυακή συνάντηση, η σειρά παρουσιάσεων με γενικό τίτλο «Πατερικός λόγος», που πραγματοποιείται κάθε Τετάρτη, στο πλαίσιο των Εκπαιδευτικών Σεμιναρίων του προγράμματος «ΕΝΟΡΙΑ εν δράσει…».

Η συνάντηση ήταν αφιερωμένη στον άγιο Γρηγόριο τον Θεολόγο. Τη σειρά επιμελείται ο Αρχιμανδρίτης π. Δανιήλ Ψωίνος, Θεολόγος, Ιεροκήρυκας.

Το Σεμινάριο είναι ανοιχτό σε όλους και η παρακολούθηση του γίνεται μόνο διαδικτυακά, μέσα από το κανάλι του προγράμματος «ΕΝΟΡΙΑ εν δράσει…» στο YouTube.

Ο άγιος Γρηγόριος ο Θεολόγος είναι μία τεράστια πατερική προσωπικότητα.

Γεννήθηκε στη Ναζιανζό το 329/330 και ο πατέρας του Γρηγόριος, ήταν Επίσκοπος της πόλεως.

Σπούδασε στη Ναζιανζό, την Καισάρεια της Καππαδοκίας, όπου γνωρίστηκε με τον Μ. Βασίλειο, την Καισάρεια της Παλαιστίνης, την Αλεξάνδρεια και τέλος την Αθήνα, όπου διδάχτηκε από σπουδαίους ρητοροδιδάσκαλους και στερεώθηκε η φιλία του με τον Μ. Βασίλειο. Τον ακολούθησε μάλιστα, στο ασκητήριο του στον Πόντο, όπου συνασκήτεψαν και συνεργάστηκαν και στο συγγραφικό έργο.

Υποκύπτοντας στις πιέσεις του πατέρα του, χειροτονήθηκε Πρεσβύτερος και εγκαινίασε την μεγάλη θεολογική του προσφορά. Μετά τον θάνατο του πατέρα του χειροτονήθηκε Επίσκοπος και επωμίστηκε προσωρινά την ευθύνη της Επισκοπής. Μετέβη στην Κωνσταντινούπολη, όπου επιδόθηκε στην καταπολέμηση της αιρέσεως του αρειανισμού.

Έγινε Επίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως και συμμετείχε στην Β’ Οικουμενική Σύνοδο, όμως αυτή η συμμετοχή, του επεφύλαξε χαρές και πικρίες. Χαρές γιατί, εν πολλοίς, κατεύθυνε την θεολογία της Συνόδου, όμως τον θεώρησαν αντικανονικό Επίσκοπο Κωνσταντινουπόλεως, γιατί είχε μετατεθεί από τα Σάσιμα, και μετέβη στην Αριανζό, όπου έζησε με άσκηση και συγγραφή, και κοιμήθηκε το 390.

Ο άγιος Γρηγόριος, είναι ο επιφανέστερος θεολόγος της Εκκλησίας, μετά τον πρώτο και μεγάλο θεολόγο, τον άγιο Ιωάννη τον Ευαγγελιστή. Το θεολογικό του βάθος και η έντονη ποιητικότητα στο έργο του, τον ύψωσαν σε πρότυπο μοναδικού κάλλους και λάμψεως. Κατείχε την μεγάλη ικανότητα να συγγράφει ποιήματα, να χρησιμοποιεί έμμετρο λόγο, κάτι που προσδίδει ιδιαίτερη χάρη στα γραφόμενα του και τον κατέστησε μοναδικό.

Απέφευγε συστηματικά την δραστηριοποίηση του στο ποιμαντικό έργο της Εκκλησίας και δεν ήθελε να χειροτονηθεί Πρεσβύτερος, και ακόμη περισσότερο Επίσκοπος. Τελικά, και ποιμαντική φροντίδα ανέλαβε, και τα μεγάλα θεολογικά προβλήματα της Εκκλησίας, αντιμετώπισε επιτυχώς, με το φωτισμό του Αγίου Πνεύματος.

Στην περίπτωση του, ενώθηκαν ασύγχυτα, ο ποιητής, ο νηπτικός και ο θεολόγος, και αυτό αποτελεί και το μεγαλείο του. Πρώτος, μεταξύ των μεγάλων Πατέρων, κάνει λόγο ειδικό περί θεολογίας, με αφορμή την πληθώρα των αυτοσχέδιων θεολόγων, τους οποίους ενθάρρυνε η αίρεση του αρειανισμού.

Ο λόγος του, αποβαίνει αυτοβιογραφικός, γιατί μιλώντας για την θεολογία, περιγράφει την διαδικασία που συνέβη εντός του, όταν προσπαθούσε να λύσει τα θεολογικά προβλήματα. Απέκτησε θεοπτία, δηλαδή είδε, συνδέθηκε και γνώρισε

τον Θεό.

Κάνοντας λόγο για θεολογία, ο άγιος μιλάει για τον θεόπτη. Θεολόγος δεν είναι εκείνος που έχει γνώση, αλλά εκείνος που έχει εμπειρία Θεού. Όποιος πλησιάσει και γνωρίσει σωστά τον Θεό, εκείνος θα αποκτήσει ασφαλή γνώση περί Αυτού. Όλη αυτή η προσπάθεια του ανθρώπου να ενωθεί με τον Θεό, ονομάζεται θεοπτία και η θεολογία είναι αδιανόητη χωρίς θεοπτία.

Ο άγιος δεν εννοεί την ένωση του ανθρώπου με την ουσία του Θεού, δεν συνδέεται με την θεία φύση, αλλά γνωρίζει ο άνθρωπος τον Θεό μέσα από τις άκτιστες ενέργειες Του.

Όπως διδάσκει ο άγιος, ο Θεός μας αποκάλυψε την αλήθεια, κι εμείς αυξάνουμε ως προς αυτήν την αλήθεια. Μας την αποκάλυψε ο Θεός την αλήθεια, σε τρία στάδια. Είναι οι περίοδοι της Παλαιάς, της Καινής Διαθήκης και της Εκκλησίας.

Στα δύο πρώτα στάδια, ο Θεός αφαιρούσε κάτι από τις αντιλήψεις των ανθρώπων, οδηγώντας τους προς την τελειότητα βαθμιαία. Στην περίοδο της Εκκλησίας, πραγματοποιείται η αύξηση, ως προς την αλήθεια, δια των προσθηκών, τη διεύρυνση της γνώσης της αλήθειας με τον φωτισμό του Αγίου Πνεύματος.

Σχετικά με το δόγμα της Αγίας Τριάδος, ο άγιος Γρηγόριος υιοθέτησε απόλυτα, την τριαδολογική βάση του Μ. Βασιλείου, εξηγώντας και διασαφηνίζοντας, την διάκριση ιδιότητας και φύσεως των θείων Προσώπων, για να φτάσει στην ομοουσιότητα Τους.

Ο άγιος μίλησε και για τον τρόπο υπάρξεως των θείων Προσώπων. Ο Πατέρας υπάρχει ως αγέννητος και είναι γεννήτορας του Υιού και εκπορευτής του Αγίου Πνεύματος. Ο Υιός υπάρχει ως γέννημα του Πατέρα και το Πανάγιο Πνεύμα ως εκπορευόμενο προϊόν από τον Πατέρα.

Ο τρόπος υπάρξεως των θείων Προσώπων, αποτελεί σχέση και όχι ουσία στην θεότητα. Άλλο είναι η ουσία, και άλλο οι υποστάσεις, που σχετίζονται μεταξύ τους. Τα ιδιαίτερα ονόματα των Προσώπων, δηλώνουν μεταξύ τους σχέση και όχι την ουσία,

Μεγάλο θεολογικό επίτευγμα του αγίου, είναι η αναφορά του στην ενανθρώπηση του Υιού και Λόγου του Θεού. Εστίασε στην προσπάθεια του να δείξει ότι, ο Λόγος προσέλαβε ολόκληρο τον άνθρωπο και στο πρόσωπο του Χριστού, έχουμε δύο πραγματικές φύσεις, θεία και ανθρώπινη.

Ο άγιος υπήρξε σπουδαίος ποιητής, με εξαιρετική αίσθηση του λόγου. Τα έπη του είναι δογματικά, στα οποία εκτίθεται η τριαδολογία και χριστολογία του,

επιτάφια, επιγράμματα, ηθικά και διδακτικά, αλλά και ιστορικά, δηλαδή αυτοβιογραφικά. Τα κείμενα του, διακρίνονται σε επιστολές, λόγους και έπη.